

СТО ГОДИНА СПИСКА ПРИНОВЉЕНИХ КЊИГА ЈАВНЕ БИБЛИОТЕКЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Стогодишњица постојања Списка приновљених књига Јавне библиотеке у Крагујевцу је истраживачки повод и једна од могућности ипчитавања историографије прве јавне библиотеке у Србији. Овај архивски вредан документ, кроз евидентирање приновљених публикација, у периоду од 12. септембра 1901. године до краја 1950. године, сабрао је богату историју набавке и смештаја књижног фонда најзначајније културне институције у Крагујевцу.

Уређивање књижног фонда, као основни услов постојања сваке библиотеке, подразумева и начин евидентирања библиотечког материјала у инвентаре. Тај важан сегмент библиотекарског заната има своју историју. Каква је она била у јавном библиотекарству Србије може се утврдити на основу сачуваног Списка приновљених књига Јавне библиотеке у Крагујевцу, који је почео да се води од 12. септембра 1901. године. Предисторија овог списка документована је у архивској грађи Народне библиотеке, основане 1866. године. У преписци између библиотекара Јавне библиотеке у Крагујевцу, Министарства просвете и библиотекара Народне библиотеке у Београду утврђено је како и на који начин ће се инвентарисати књижни фонд. Према распису Министарства просвете и црквених дела од 1. фебруара 1883. године, свака установа која има књижницу морала је да подноси главној контроли сваке пете године свој инвентар књига.

Искуства у том погледу, средином XIX века, нису утемељена на неком стручном упутству, углавном су зависила од домишљатости и образованости постављених библиотекара. Библиотечка традиција у Србији тог времена није постојала, али сређивање и пописивање библиотечког материјала усмеравало је као обавеза ондашње библиотекарске да користе страну литературу. То прво искуство учено је из немачке и енглеске литературе. Прво библиотечко знање из стране литературе користио је библиотекар Народне библиотеке Србије Филип Николић. У списку тих књига, међу последњима, налазе се аустријска правила о издавању према којима је Николић израдио свој предлог правила за уређење библиотеке.

Народна библиотека у Београду имала је неке спискове књига. Спасићев каталог из 1884. године Филип Николић је заменио Главним каталогом у који је уносио све књиге затечене у ондашњем фонду. После завршеног Главног каталога израдио је још два: Азбучни каталог и Систематически каталог. На жалост, ова каталожка грађа изгорела је у бомбардовању 6. априла 1941. године. Прве године рада у српском библиотекарству обележене су као време сналажења у пословима сређивања фондова. Модели за то нису постојали, усвајани су они из доступне стране литературе из скромних искустава обиласка великих библиотека.

Почеци сређивања Библиотеке

Завођење књига у инвентаре била је прва обавеза у формирању књижног фонда Јавне библиотеке у Крагујевцу. Изостанак редовне евиденције библиотечког материјала и неадекватан смештај неповољно су се одражавали на континуираност у раду, па се те констатације најчешће налазе у многим извештајима. Препоруке за сређивање фондова биле

су основни садржаји достављених аката из Министарства просвете Србије током XIX и у првој половини XX века. Прва упутства о начину сређивања Јавне библиотеке прописао је Стојан Новаковић, библиотекар Народне библиотеке у Београду, допуњујући Правила за Јавну библиотеку при Крагујевачкој гимназији издата министром просвете и црквених дела 2. априла 1871. године. У члану 7. прописано је да се свака књига која у Библиотеку дође заводи три пута.

У главни инвентар редом како која за којом долази, са назначењем нумере, по којој заузима место у рафовима.

Из главног инвентара преписују се листе с потпуним насловом књига, онако како је у инвентар уведено, и то по две, једна по имену списатеља за каталог азбучни, а друга по наслову за каталог стручни.

Азбучни каталог се дели у двоје: на каталог словенски, где се бележе српска и словенска дела, и на каталог странски, где се бележи све остало.

Како инвентар Јавне библиотеке у Крагујевцу није вођен једнообразно, библиотекар је тражио да му се одобри поновно пописивање свих књига Јавне библиотеке. Овај предлог министру просвете прослеђен је библиотекар у Народне библиотеке у Београду 6. фебруара 1901. године. Одговор је убрзо уследио и тим поводом, у подужем писму Министарству просвете и црквених послова, библиотекар предлаже преинвентарисање или нов попис књига, самосталан од свега другога, потребан само ако није до сад инвентар вођен једнако и како треба. И кад то утврди библиотекар, онда о томе не треба више дискутовати, него му одобрити. У том послу послужиће му можда и Правила Народне библиотеке (мисли се на Правила Народне библиотеке у Београду). На основу овог дописа Милан Мајзнер, библиотекар Јавне библиотеке у Крагујевцу, подноси план пописа свих књига Јавне библиотеке. Све књиге ове Библиотеке, прво до сад већ унете у њен инвентар, па онда и остале до сад никако незавођене, увешће се у нарочити списак, који би одговарао обрасцу списка приновљених књига Народне библиотеке, према правилима о унутрашњем уређењу те библиотеке од 30. јануара ове године. Затим би се из овог списка написали листићи за азбучни општи каталог с респективним нумерама поменутог списка. На основу последњег, избегли би се разноврсни бројеви истога дела; (...) нумерисале би се све књиге поново и заводиле у главни инвентар, који би одговарао обрасцу 2 из помнутих Правила Народне библиотеке. Пошто се тако заведу све књиге у главни инвентар и добију сталне нумере, разделиле би се не само у каталозима, већ и у књижници по својој садржини. Овакав начин инвентарисања библиотекар би применио према принципима изложеним у књизи *Manual library classification and shelf arrangement* by J. D. Brown, London, 1898.

Време успона

Историјат настанка Списка приновљених књига почиње доласком Милана Мајзнера за управника Библиотеке. Милан Мајзнер је, увиђајући недоследност у начину инвентарисања књига, инсистирао да се примени једнообразно уношење у нови образац који се звао „Списак приновљених књига“. Из евиденције се може утврдити да је уношење започето 12. септембра 1901. године. Списак је представљао замену за све претходне инвентаре и унос књига није евидентирао само новонабављене књиге, већ је започео уношење публикација затечених у фонду из претходног периода. Потреба да се сви расути инвентари и каталози као претходница Списка приновљених књига Јавне библиотеке у Крагујевцу ставе ван снаге, искристалисала се из замршености и разноликог приступа евидентирању и проналажењу књига које су припадале фонду, од оснивања Библиотеке па до краја XIX века. Примопредаја дужности између Јована Максимовића, библиотекара Јавне библиотеке у Крагујевцу, постављеног на место окружног школског надзорника, и Милана Мајзнера, професора Гимназије Књаза Милоша Великог, новопостављеног управника Библиотеке у Крагујевцу, извршена је 27. априла 1900. године. У присуству чланова Комисије забележено је да су за несређено стање у фонду Библиотеке одговорни сви они који су претходно руковали књижним фондом: М. Ранчић, П. Ђорђевић, М. Пејиновић, Е. Берберовић и Јован Максимовић. Записник садржи инвентарне бројеве књига на реверсима које су издали претходни библиотекар. Да би се поткрепиле констатације о недоследности вођења инвентара цитирамо најбитније констатације из записника: „Потписана комисија и овом приликом налази за потребно нагласити, да је инвентар од почетка

Библиотеке па до данас тако нестручно вођен да је услед тога изгубио оно значење које треба да има: отуда се веома често покрај највећег труда комисије није могло констатовати право стање ствари.“

Пре установљења Списка приновљених књига забележено је у Деловоднику за 1901. годину, у акту број 27 од 31. маја 1901. године, да Јавна библиотека тражи од управе Државне штампарије примерке инвентара и списка приновљених књига Народне библиотеке у Београду, како би истоветне обрасце могла да обезбеди за своје потребе. Та поруџбина од Државне штампарије садржана је у акту број 31 од 17. јуна 1901. године. Поруџбина је прихваћена и Јавној библиотеци у Крагујевцу достављен је повезан Списак приновљених књига, формата дужине 55,5 цм и ширине 33 цм без пагинације. Образац је имао следеће рубрике: годину, дан и месец завођења, текући Списак приновљених књига Народне библиотеке у Београду из 1901. године, број, име пишчево и скраћени натпис књиге, колико постоји свезака и дупликата, нумеру инвентара. У оквиру рубрике како је набављена постоје три подрубрике: службено - поклоњено - купљено од, пошто, са подрубрикама динара и пара, затим повез, брош - везано, и крајња рубрика – напомена. Редослед бројева се наставља са претходне стране. Списак је континуирано вођен од 12. септембра 1901. године до краја 1950. године. На унутрашњој страни Списка записано је: Овај списак до 1914. године имао је вредност инвентара. Сви други инвентари и спискови замењени су овим списком и немају данас никакве вредности. Испод те белешке утиснут је печат округлог облика 3,5 x 3,5 цм, у чијем средишту је исписано Народна библиотека у Крагујевцу, што значи да је белешка унета после 1920. године, јер је тада Јавна библиотека у Крагујевцу по одобрењу ондашњег Министарства просвете променила назив у Народна библиотека у Крагујевцу. Списак је општећен, у континуитету уношења недостају стране од броја 4728 до броја 5457 из 1906. године, увођење књига настављено је 28. марта 1906. године, при чему изостају спискови књига од броја 5508 до 6341 и од 6860 до 7068. Истовремено је са књигама уношена и периодика, наша и страна. Прве забележене књиге су на немачком језику, а од најстаријих књига у предкуковској ортографији забележена је под бројем 20 *Старословенска граматика*, штампана у Москви, 1721. године. Иако је списак носио ознаку приновљених књига, библиотекар Милан Мајзнер започео је евидентирање затурених књига из претходног периода, што доказује и празна рубрика о набавци. Попуњавана је рубрика која се односила на број инвентара, где је претходно књига била распоређене по групама. Смештај књига по систему рафова и полица дописиван је поред оних књига за које се знало где су смештене. После сваке смене управника новопостављени управници су са претходнима сравњивали затечено стање у фонду. Опште напомене о недостацима у раду Библиотеке бележене су приликом сваке примопредаје. У Списку приновљених књига налазимо уредно оверене потписе о затеченом стању, а подаци се односе на број свезака и дупликата. Комисијски извештај садржи и податак да је 24. новембра 1934. године у Библиотеци било 8956 књига у 15952 свеске; поред тога нађено је још 650 дупликата. Све књиге комисија је уписала у Списак приновљених књига. Истовремено је све промене у погледу броја свезака и примерака, као и стање књига, обележила црвеним мастилом у напоменама Списка.

Списак садржи монографске публикације, календаре и извештаје, а од броја 7414 почело је увођење часописа, листова, статистичких годишњака и новина. Уведени су и страни часописи: немачки, аустријски, француски и руски, које је у то време достављала Народна библиотека у Београду.

Од броја 1 до 7840 Списак је попуњавао Милан Мајзнер, а од броја 7841 Стеван Нешић, када је 4. септембра 1907. године постављен за библиотекара. Исти принцип уноса примењивали су сви библиотекари и њихови повремене помоћници, уносећи у рубрику нумера инвентара бројеве из инвентара, онако како је записано да су инвентари вођени по групама предмета. Књиге и периодика евидентирани су до 1908. године као ретроактиван унос, о томе сведоче подаци о годинама издања књига и штампаријама које су постојале у том периоду (углавном су то биле књиге из XIX века). Од 1908. године приметно је да се уносе актуелне књиге, достављене као обавезан примерак из Државне штампарије, преовладавају углавном стручне књиге из области пољопривреде, медицине и других природних наука, затим уџбеници за основне школе, закони, упутства и друга акта званичних институција оног времена. Рубрика која бележи како је набављена књига од 1908. године садржи податке о поклоњеним књигама из претходног периода, када оне нису биле евидентиране. Одлуком

Одбора Крагујевачког округа из 1908. године, обезбедена су средства за набавку књига. Тај податак је комплетно забележен у Списку и унети су наслови набављених публикација.

Период стагнације

Прва примопредаја, између Стевана Нешића и Мстислава Шахматова, извршена је после завршеног Првог светског рата. Тада је у рубрици „Напомене“ забележено црвеним мастилом све што је страдало током рата. У предратном периоду очигледно је највише књига набављено из одобрених кредита, поклона је било мање него у претходном. Од тада, поред сваке књиге унете у Списак, уписана је и набавна цена. Те књиге, као и оне с почетка Списка (на немачком језику), страдале су у Првом светском рату. Поменута примопредаја у Списку убележена је после броја 9175 из 1914. године. Уношење књига после завршеног Првог светског рата започео је 21. јуна 1920. године Мстислав Шахматов. Редослед указује да су и тада уношене књиге неевидентирани у претходном периоду; без неког система у Списак се једна за другом пописују књиге на српском, француском, немачком и руском језику. Од броја 9219 уносе се књиге чија се набавка може идентификовати. После броја 9356 следи страница на којој је библиотекар Стеван Нешић записао белешку истоветну оној са унутрашњих корица Списка, да Списак замењује све претходне инвентаре. После ове белешке следи пет страница исписаних бројевима књига упропашћених за време Првог светског рата и две и по стране исписаних бројева књига којима недостаје понека свеска, исцепане странице или почетак, односно крај публикације. Да је публикација уништена или општећена налазимо у рубрици „Напомена“. Интересантно је да је страдао поприличан број публикација на немачком језику, и то аутора из романтичарске епохе. То се може довести у везу са идејама које су романтичари следили, а односи се на слободарски дух и буђење национализма. Управник Шахматов наставио је да уноси књиге од броја 9357, а у том послу му је помагао и помоћник. У напоменама се, поред бројева из тог периода, могу наћи и накнадне белешке црним мастилом „пронађено код грађана“. За време док је Шахматов био управник заведене су књиге од броја 9176 до броја 12508.

Примопредаја, оверена печатом Народне библиотеке у Крагујевцу, између Мстислава Шахматова и Милана Антоновића, сулента Прве гимназије задуженог за библиотеку, извршена је 27. децембра 1921. године. Убрзо је дошло до промене управника, па је тако 6. фебруара 1922. године о смени управника забележено следеће: „књиге заведене у овом Списку са променама оначеним у примедбама, као и књиге заведене у лисном каталогу под бр. 14000-14024 и под бр. 14030-14225 предао Милан Антоновић а примио Милан Милошевић“.

Милан Милошевић је предао дужност Зарији Вукићевићу 9. фебруара 1926. године, уз белешку да је предао и „Списак књига са напоменама у исти изнетим као и уведеним књигама од бр. 1-12645; 12700-12980; 13000-13101; 14000-14080, 14226-14387; 14800-15207 са резервисаним нумерама од 12646-12700; 12981-13000; од 13102-14000; од 14081-14225; 14388-14800 и од 14903-14907“. На маргини те белешке тадашњи управник Народне библиотеке Зарија Вукићевић записао је да је од 1926. до 1931. године у „резервним нумерама неуведених старих а и нових књига унета 1351 књига“.

Први пут после 1920. године извршена је Комисијска ревизија књижног фонда; ревизија је трајала у периоду од 16. новембра 1933. до 16. новембра 1934. године. Налог за ревизију издало је Министарство просвете, реагујући на достављени извештај у коме није било јасно да ли су у Библиотеци нађене све књиге које су убележене у списак приновљених књига. Зарију Вукићевића је на месту управника заменио Милен Николић, не задржавајући се много на месту библиотекара Народне библиотеке у Крагујевцу, јер је 28. септембра 1934. године премештен у Београд за професора Треће мушке гимназије. Последња књига заведена под бројем 15748, књига Милутина Лазаревића *Српско-турски рат 1912. године*, Београд, III књига, 1931. године, набављена је из Државног буџета. Милен Николић предао је Народну библиотеку Владети Рајчићу 16. новембра 1934. године. Уношење књига почиње бројем 15749, књигом Јеја Д. И. *Женидба Шарла Шаплина*, Београд 1934. године. Попуњавање свих рубрика Списка приновљених књига поштује се од 26. јуна 1935. године. Уочљиво је да је набавка у марту 1936. године остварена из помоћи Градског поглаварства за 1935/36 годину. Купљено је и следеће 1936/37. године већи број књига на исти начин, што документује и

архивска грађа. У том периоду заведено је много књига нађених у магацину. На основу година издања може се закључити да су публикације биле затурене, углавном су то књиге из XIX века и почетка XX века што показује да евидентирање књига није било ажурно.

Примопредаја између управника Владете Рајчића и Машана Булатовића извршена је закључно са бројем 16566; потписи потврђују да су књиге заведене од броја 15749 до броја 16566 на свом месту, или да се налазе код читалаца, што је евидентирано на реверсима. Ставка за набавку књига у Државном буџету никада није била велика, из тих средстава набављене су књиге у 1937/38. години. Највише књига доставила је Народној библиотеци у Крагујевцу Државна штампарија. Као дародавци књига евидентирани су: Матица српска, Музеј кнеза Павла, Друштво Црвеног крста, министарства (иностраних послова, просвете, финансија, пољопривреде, грађевина, шума и рудника), Народна скупштина (стенографске белешке), Српска Краљевска академија, Друштво пријатеља Француске. Евидентирање књига, уз белешку датума уноса у Списак, било је у корелацији са нередовним радом у Библиотеци. У том периоду Библиотека није била континуирано отворена за читаоце, реакције културне јавности налазимо у крагујевачкој завичајној штампи пред Други светски рат. У току Другог светског рата Библиотека је радила, управник Алекса Веселиновић имао је помоћника и заједнички су организовали посао око уноса књига. Процентуално највећи број књига достављала је Државна штампарија а публикације су се односиле на законска и подзаконска акта. Најбројнији су примерци правилника и уредаба којима су се регулисали организација и пословање државних служби у ратном периоду. Велики број таквих публикација штампан је 1941. и 1942. године. Да је Библиотека радила и у том периоду доказују издања из 1943. године заведена у Списак. Те године су унете књиге купљене из средстава Окружног начелства у Крагујевцу. Доминирају сабрана дела Милана Кашанина, Јована Дучића, Густава Крклеца, Бранка Лазаревића, Вељка Петровића, Милоша Црњанског и Динка Шимуновића. Последња заведена књига у Списак током ратног периода евидентирана је под бројем 17203.

Одлуком број IV/1741 од 29. марта 1945. године и одлуком бр IV/2301 од 6. маја 1946. године одређена је Комисија за сређивање и преглед Народне библиотеке у Крагујевцу. Сређивање Библиотеке отпочело је 15. децембра 1945. године. Преглед књижног фонда организован је од 19. марта до 29. маја 1946. године.

Комисија је радила у саставу: Владета Рајчић, професор, Вукосава Нектаријевић, чиновник Просветног одељења, и Василије Петровић, чиновник приправник Народне библиотеке. Комисија је пописала све књиге које се налазе у Библиотеци, као и оне на реверсима, утврђено стање је сравнила са Списком и у одговарајућој форми забележила. Све промене код појединих нумера обележила је црвеним мастилом у напоменама. Ово сравњивање истоветно је пописивању извршеном после Првог светског рата.

Списак је и после Другог светског рата остао као једини инвентар. Запослени у Библиотеци наставили су завођење почев од 1. јула 1946. године. Од броја 17204 евидентирају се сабрана дела Јована Јовановића Змаја, а година издања упућује на предратну издавачку продукцију. У периоду после Другог светског рата књига се доставља Народној библиотеци као поклон Министарства просвете, преовладава руска књига и литература која се односи на народноослободилачку борбу. Организовано прикупљање књига доказују и белешке у Списку, где стоји да су набављене у „Сабирној акцији“ у којој је прикупљено 250 књига.

Пронађене а претходно незаведене књиге у магацинима уносе се у Списак од 10. јануара 1947. године; међу тим књигама доминирају оне на страним језицима, достављене из Државне штампарије. Број нађених књига је 455. Континуирана набавка евидентира се од 17. марта 1947. године, када се и књиге купују у књижарама Б. Максића, „Напредак“, „Народни учитељ“, и „Светлост“ у Крагујевцу. Уредно се у списак уводе и бројеви рачуна. Посредством Народне библиотеке Србије као обавезни примерак достављају се књиге, и оне су заведене од броја 18837 до броја 19568. У то време и појединци су поклањали књиге Библиотеци, а међу дародавцима су Љубомир Ристивојевић и Александар Хворостански, ученици из Крагујевца.

У послератном периоду, после утврђеног стања од 29. маја 1946. године, у Списку је забележена још једна примопредаја 25. новембра 1947. године, између Владете Рајчића, професора и новопостављеног управника Мирољуба Живковића. Констатовано је да су у том периоду евидентирани књиге од броја 17204 до броја 20289 без икаквих измена, на основу наређења Просветног одсека Градског народног одбора.

Почетком 1948. године Народна библиотека Србије доставља књиге, међу њима је највећи број оних из политичког и друштвеног живота, природних наука и пољопривреде. Од купљених наслова највећи број је познатих издавачких кућа из Београда, Загреба, Сарајева и Новог Сада. У Крагујевцу се у то време, поред већ поменутих књижара, наводи и „Инвалидска књижара“, од које се купују књиге заведене у Списак од броја 21276 до броја 21337.

Динамика набавке у 1949. и 1950. години била је слична претходној години. Не постоје датуми уноса после броја 23317, на последњој страници Списка евидентиране су књиге од броја 24082 до броја 24107. Ако би се кроз поступак уноса процњивала набавна политика, сигурно је да су новонабављене књиге одмах завођене због актуелне политике и установљене народне власти. На другој страни остале су у магацинима неке „затурене публикације“, године издања на то указују. Разврставања књига у савременом поимању вођења инвентара нема. Заједно су на последњој страни евидентиране: Грчка граматика из 1906, Мјесецослов из 1866 (штампан у Санкт-Петербургу), Споменица Друштва кнегиње Зорке (1924-1934), Нови завјет на старословенском (штампан 1862. године у Лондону) и др.

Логично је претпоставити да су овако различите публикације забележене зато што су књиге заплењене из приватних библиотека. Током Другог светског рата Немци и љотићевци пленили су приватне библиотеке Јевреја и симпатизера партизана. Те књиге су складиштили у просторијама Народне библиотеке у Крагујевцу, у згради Начелства. Међу књигама унетим у Списак сигурно су биле и оне из заплењене књижаре Бате Бугарског. Из изјаве Алексе Веселиновића, управника библиотеке током Другог светског рата, сазнајемо да је заплењене књиге примио, није их записао у Списак Библиотеке, већ их је спаковао и прекривене мушемом држао до ослобођења.

Интерпретирајући недоследности у вишедеценијском послу евидентирања библиотечке грађе, можемо цитирати став Милована Спасића из фебруара 1845. године. Милован Спасић о узвишеном послу сакупљања и чувања књига, приликом првог сређивања Попечитељствене библиотеке, резигнирано саопштава: „Кад сам срећан био учесником званичне дужности Високославног Попечитељства просвештенија бити, видећи, нађем се побуђеним исту Књижницу по могућству мом у поредак довести. Но осим други незгода, као да нигде никаква каталога нема, да су сви езика књиге измешане, части разстављене итд., наивеће ми е препоне то чинило, што све књиге, кое књижници принадлеже при руци нисам имао, а неке и данас нема нити управо знам кое су“.

Мотив да се један од најстаријих сачуваних инвентара прве јавне библиотеке у Србији, Јавне библиотеке у Крагујевцу, презентира јавности као изузетан документ, недавно пронађен у просторијама Библиотеке, јесте могућност увида у један период стогодишњег рада на евидентирању књига.

Резиме

Стогодишњица постојања Списка приновљених књига Јавне библиотеке у Крагујевцу је истраживачки повод и једна од могућности ишчитавања историографије прве јавне библиотеке у Србији . Овај архивски вредан документ, кроз евидентирање приновљених публикација у периоду од 12. септембра 1901. године до краја 1950. године, сабрао је богату историју набавке и смештаја књижног фонда најзначајније културне институције у Крагујевцу.

Кроз историју прве јавне библиотеке у Крагујевцу, основане 1866. године, могуће је реконструисати темеље јавног библиотекарства у Србији. Валидност заведених књига и записа о примопредајама библиотекара током пола века, омогућава документовано ретроактивно ишчитавање читалачких навика, књижног фонда и ингеренција државе у изузетно важан сегмент културног и друштвеног живота, какво библиотекарство заправо јесте.

м-р Мила Стефановић

Сто лет списка новых книг Публичной библиотеки в Крагуеваце

Резюме

Столетие существования Списка новых книг Публичной библиотеки в Крагуеваце, является причиной исследования и одним из возможных подходов к историографии первой Публичной библиотеки в Сербии. Этот архивный ценный документ, через регистрацию новых книг, с 12-ого сентября 1901. года до конца 1950. года, собрал богатую историю комплектования и укладывания книжного фонда самого значительного культурного учреждения в Крагуеваце.

Через историю Первой публичной библиотеки в Крагуеваце, основанной в 1866. году, можно восстановить начала публичного библиотечного дела в Сербии. Регулярность зарегистрированных книг и записей о приеме и передаче среди библиотекарей в течение полвека, предоставляет возможность документированного, осведомленного ознакомления с навыками читателей, книжным фондом и обязанностями государства в чрезвычайно важной части культурной и общественной жизни, которым библиотечное дело в сущности является.

Mila Stefanović, MA

Hundred years of the list of newly acquired books of the Public Library of Kragujevac

Summary

The Centenary of the existence of the List of newly acquired books of the Public Library of Kragujevac is a motive for researches and the possibility to read attentively the historiography of the first Public Library in Serbia. This archival document of great value has compiled the rich history of acquisition and lodging of the library holdings of the most important cultural Institution in Kragujevac, through annotations of newly acquired publications, in the period from September the 12, 1901. to the end of 1950.

Through the History of the public Library in Kragujevac, founded in 1866, it is possible to reconstruct the basis of the public librarianship in Serbia. The validity of registered books and records about transfers of librarians during half century, enables the documentary retrospective reading of reader's habits, library holdings and the integrity of the State into the very important segment of the cultural and social life, as the librarianship is in reality.